

Analyse | kraka

30. juni 2025

Historisk opjustering af råderummet giver plads til hele oprustningen

Af Niels Storm Knigge

Finansministeriets seneste opjustering af dets vurdering af dansk økonomis underliggende sundhed øger det finanspolitiske råderum med hele 58 mia. Det er en historisk stor opjustering – større end de fire foregående tilsammen. Opjusteringerne gør opgaven med at finansiere Danmarks oprustning markant lettere.

- Det finanspolitiske råderum udgør i fremskrivningen fra juni 2025 officielt 108 mia. kr. i 2030 – næsten en fordobling ift. opgørelsen i februar.
- Opjustering afspejler en ændret vurdering af den underliggende økonomis sundhed, der bidrager med 58 mia. kr. til råderummet i 2030.
- Det enorme råderum gør, at Danmark forventeligt kan håndtere et NATO-krav om at bruge 5 pct. af BNP på militær og sikkerhed uden at skulle skære i den eksisterende velfærd, og uden at der skal indføres nye reformer eller højere skatter.
- Der er dog enorm usikkerhed om, hvad det nye NATO-krav vil koste, da kravet inkluderer mål om 1,5 pct. af BNP på andre typer af sikkerhed end rent militære, herunder investeringer i infrastruktur. Den præcise regning vil afhænge af, hvor meget af disse 1,5 pct. som kan dækkes af udgifter vi allerede i dag har indregnet at afholde.
- I bedste fald er der et frit råderum efter oprustning og fuldt demografisk træk i velfærden på over 40 mia. kr. – I værste fald kan der være en manko på 5 mia., hvis samtlige 1,5 pct. til øvrig sikkerhed skal findes som nye penge.

Kontakt

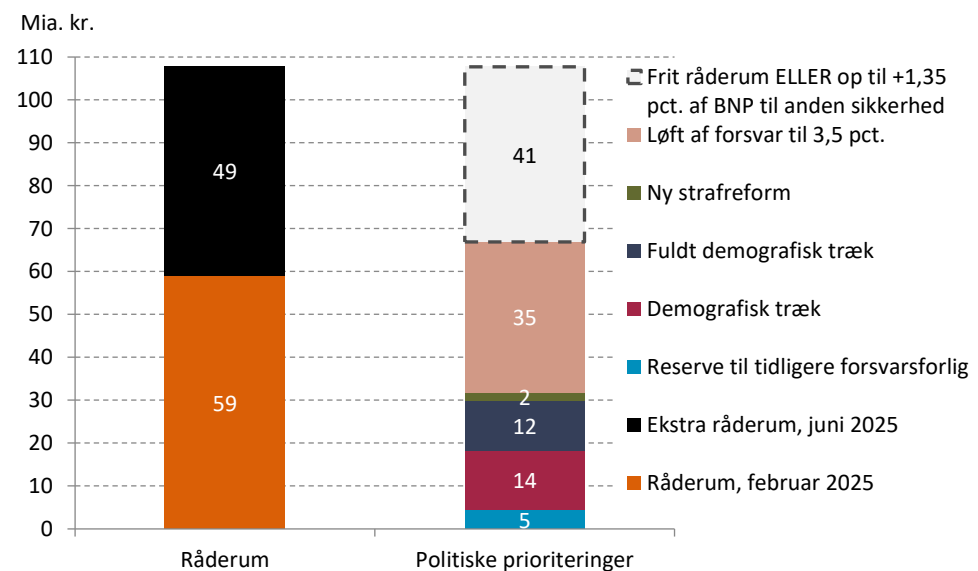
Ledende økonom
Niels Storm Knigge
Tlf. 4076 7623
E-mail nsk@kraka.dk

1. Sammenfatning

Finansministeriets seneste opjustering af det finanspolitiske råderum var den femte i rækken siden SVM-regeringens tiltrædelse i december 2022. Opjusteringen fra det mere positive skøn for dansk økonomis underliggende sundhed lød på 58 mia. kr., hvilket omtrent fordoblede det finanspolitiske råderum, inden de modgående korrektioner for vedtaget politik og øvrige tekniske ændringer bragte opjusteringen ned, så råderummet i alt er blevet løftet med ca. 49 mia. kr. fra 59 mia. kr. i februar 2025 til nu lige knap 108 mia. kr. i juni 2025, jf. figur 1.

Det hidtidige råderum var ifølge en tidligere Kraka-analyse¹ tilstrækkeligt til, at man kunne øge forsvarsudgifterne til 3 pct. af BNP samtidig med, at man afsatte midler til velfærdsudgifterne svarende til det fulde demografiske træk, der frem mod 2030 opgøres til ca. 25½ mia. kr. i alt.

Figur 1 Det finanspolitiske råderum, juni 2025

Anm.: Det finanspolitiske råderum udgør 107,75 mia. jf. seneste opgørelse fra juni 2025. Demografisk træk følger direkte fra samme publikation, mens velstandstillægget – løftet op til fuldt demografisk træk – er skønnet af Kraka. Reserven til tidligere forsvarsforlig følger af "Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 162 (Alm. del) af 25. februar 2025".

Kilde: Egne beregninger pba. Finansministeriet

Med den nye opjustering er det mest sandsynlige, at Danmark kan imødegå NATO's nye krav om 5 pct. til militær og sikkerhed, uden at der skal skaffes særskilt finansiering. De rent militære udgifter skal løftes til 3,5 pct. af BNP, hvilket koster 35 mia. kr. om året.

Tilbage står spørgsmålet om, hvor meget Danmark skal bruge for at leve op til kravet om 1,5 pct. af BNP til øvrige typer af sikkerhed. Givet, at det endnu ikke er defineret, hvad der skal tælles med af eksisterende udgifter til sikkerhed, infrastruktur mv., kan det ikke fastslås præcist, hvor meget Danmark mangler ift. dette mål. Men givet, at råderummet kan håndtere et løft på ca. 1,35 pct., må det være mest sandsynligt, at i hvert fald nogle af de ca. 41 mia. kr., som er til overs efter oprustningen og reservering til fuldt demografisk træk, fortsat vil være til rådighed som frit råderum.

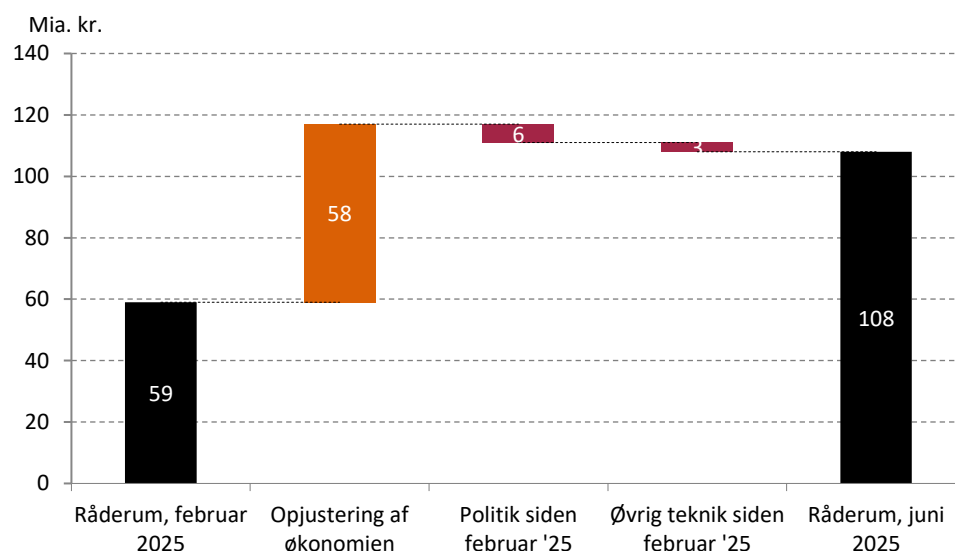
¹ Se Knigge: "Råderum til forsvarsudgifter på 3 pct. og fuldt demografisk træk i velfærden", februar 2025

2. Historisk opjustering af det finanspolitiske råderum

I forbindelse med Finansministeriets udgivelse af Økonomisk Redegørelse for maj 2025 annoncerede man, at der snart ville komme en ny, større opjustering af det finanspolitiske råderum i 2030 – hvilket ville blive den femte i rækken af opjusteringer siden regeringens tiltrædelse i slutningen af 2022.

Opjusteringen kom med et nyt mellemfristet forløb mandag 23. juni og viste sig at være af historisk størrelse – den underliggende forbedring af skønnet for dansk økonomi løftede det finanspolitiske råderum med hele 58 mia. kr., sammenlignet med seneste vurdering fra februar 2025. Givet, at det daværende råderum var opgjort til 59 mia. kr., var det effektivt en fordobling af det finanspolitiske råderum, jf. figur 2.

Figur 2 Ændringen af det finanspolitiske råderum fra februar til juni 2025

Anm.: Se boks 5 i Finansministeriets "Opdateret mellemfristet forløb", juni 2025

Kilde: Finansministeriet og egne beregninger

Foruden den underliggende massive opjustering af vurderingen af dansk økonomis strukturelle sundhed er der siden februar lavet et par politiske aftaler, som trækker på det finanspolitiske råderum, herunder en aftale om ændring af gymnasieskolen, et yderligere løft af militærudgifter med Accelerationsfonden mv., der sammen med en række mindre, tekniske korrektioner trækker i alt ca. 9 mia. kr. ud af det finanspolitiske råderum. Det ender dermed på ca. 108 mia. kr. i den seneste opgørelse fra Finansministeriet.

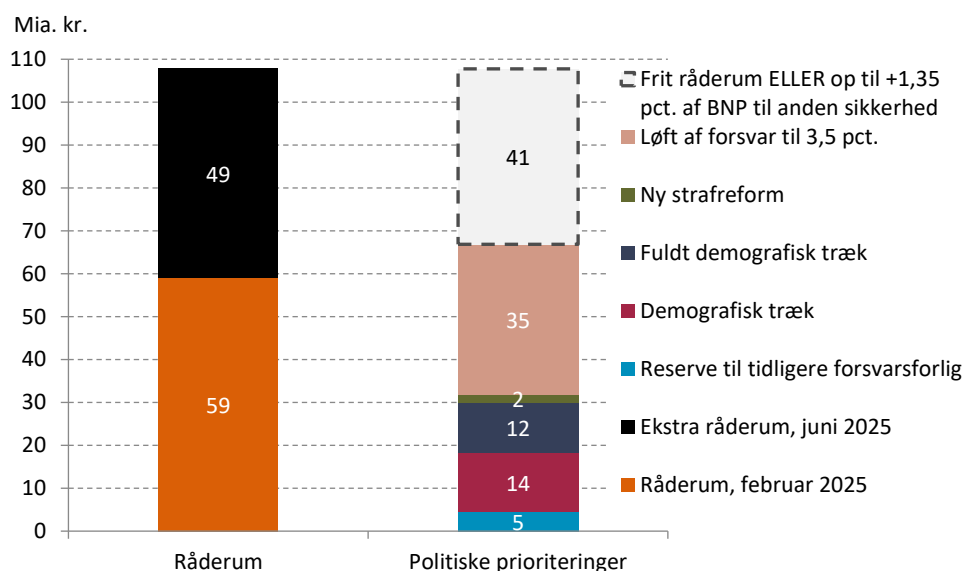
Den historisk store opjustering består af et væld af opdaterede skøn og ændringer, men de tre væsentligste forklaringsfaktorer er: 1) Fortsat høj arbejdskraftindvandring og stigende erhvervsfrekvenser løfter skønnet for strukturel beskæftigelse (27 mia. i 2030). 2) Opjustering af skønnet for selskabsskatteindtægter med ca. 12 mia. kr., hvilket især skal ses i lyset af det stigende omfang af danske virksomheders produktion i udlandet, hvor overskuddet hjemtages til beskatning i Danmark. 3) Aktieindkomstskatten: Pga. danskernes hastigt voksende aktieformue, som dermed giver et højere skøn for beskatning af afkastet herfra på ca. 18 mia. kr. i 2030. I modsat retning trækker blandt andet ændring af skøn for afgifter, herunder som følge af højere end ventet stigning i salget af elbiler, hvilket betyder fald i skønnede indtægter fra registrerings- og brændstofafgifter.

3. Opjusteret råderum giver plads til hele oprustningen

Den drastiske forøgelse af det finanspolitiske råderum svarer til, at man kan have en vækst i det offentlige forbrug på over 3 pct. om året – til sammenligning har væksten i gennemsnit været omkring 0,8 pct. årligt de seneste 15 år.

Råderummet dækker derfor så rigeligt, at udgifter til velfærdsservice kan følge med udviklingen i befolkningens størrelse og sammensætning samt et generelt velstandstillæg. Denne vækst kaldes også fuldt demografisk træk og er det neutrale fremskrivningsprincip, som Finansministeriet lægger til grund efter 2030. Finansministeriet opgør trækket fra befolkningsudviklingen til lige knap 14 mia. kr., hvortil vi lægger et skøn på lige knap 12 mia. kr.² for at følge med velstandsudviklingen, figur 3. Dermed udgør det fulde demografiske træk ca. 25½ mia. kr. Hertil kommer et træk på råderummet på ca. 2 mia. kr. fra den netop indgående strafreform, der afsætter midler til flere fængselspladser mv.

Figur 3 Det finanspolitiske råderum, juni 2025

Anm.: Det finanspolitiske råderum udgør 107,75 mia. jf. seneste opgørelse fra juni 2025. Demografisk træk følger direkte fra samme publikation, mens velstandstillægget – løftet op til fuldt demografisk træk – er skønnet af Kraka. Reserven til tidligere forsvarsforlig følger af "Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 162 (Alm. del) af 25. februar 2025".

Kilde: Egne beregninger pba. Finansministeriet

Foruden det fulde demografiske træk bør man også tage højde for, at der stadig udestår en smule råderumsanvendelse til tidligere aftaler om at løfte forsvarsudgifter, jf. et svar givet til Finansudvalget i foråret er der tale om ca. 4,5 mia. kr. Derudover skriver Finansministeriet, at den nye råderumsberegning tager højde for løftet af forsvarsudgifter fra aftalen om Accelerationsfonden.

Disse allerede planlagte løft bringer udgifterne til forsvaret op på lige over 2,3 pct. af BNP i 2030.³ Hvis niveauet skal løftes til 3,5 pct. af BNP, svarende til NATOs nye mål for rene militærudgifter, kræver det yderligere ca. 35 mia. kr. af råderummet, jf. figur 3.

² Finansministeriet opgør ikke det fulde demografiske træk i planlægningsårene regelmæssigt. Skønnet er lavet ved at sammenholde tidligere

³ Den oprindelige aftale om at løfte til 2 pct. samt Accelerationsfonden på i alt 10 mia. kr.

Udover de 3,5 pct. af BNP til militær indeholder de nye NATO-krav også et mål om at bruge 1,5 pct. af BNP på andre sikkerhedsudgifter, så det samlede krav kommer op på 5 pct. af BNP. Det er stadig uklart, hvilke krav der stilles til de 1,5 pct., og hvad der kan tælles med. Generelt skal der tænkes i civil infrastruktur og systemer, som også vil have en vigtig funktion i konflikter. Det kan være transportinfrastruktur, kommunikationssystemer, forsynings-sikkerhed og sundhedssystemer. Ud fra de brede beskrivelser må det forventes, at en væsentlig del af de 1,5 pct. er udgifter, som landene i dag afholder, men der er ikke nogen officielle udmeldinger omkring dette endnu.

Hvis Danmark slet ikke behøver at øge udgifterne for at nå det nye 1,5 pct.-mål, vil der derfor være et frit finanspolitisk råderum på 41 mia. kr. i 2030. Det er midler, som politikerne kan disponere over og bruge på fx yderligere forbedringer af velfærden eller skattelettelser. Politikerne kan også vælge ikke at bruge pengene, men lade det være op til fx de politikere, der vælges efter næste folketingsvalg at disponere over nogle af midlerne.

Omvendt kan det frie råderum skrumpe til 0, hvis Danmark skal øge udgifterne svarende til ca. 1,35 pct. af BNP. Hvis de 1,5 pct. er helt nye udgifter, står Danmark med en manko på ca. 5 mia. kr., der vil skulle findes politisk.

Men samlet er det mest sandsynlige, at det finanspolitiske råderum med den seneste opjustering kan rumme hele den kommende oprustning udover den almindelige vækst i velfærdsudgifter – og et ukendt antal mia. kr. i yderligere frit råderum.